

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ

ΦΙΛΑΡΚ

«ΟΔΕΥΟΥΜΕ ΣΤΗΝ
ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΛΗΣ»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Είναι χωρίς αμφισβήτηση ο πιο διάσημος designer στον κόσμο. Μιλώντας μαζί του καταλάβαμε πως στα 71 του, δεν του αρκεί ο ρόλος του ηγέτη του παγκόσμιου design γι' αυτό και βρίσκεται στην πρώτη γραμμή του, σαν αιώνιος νέος.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ **ΘΑΝΑΣΗ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟ**

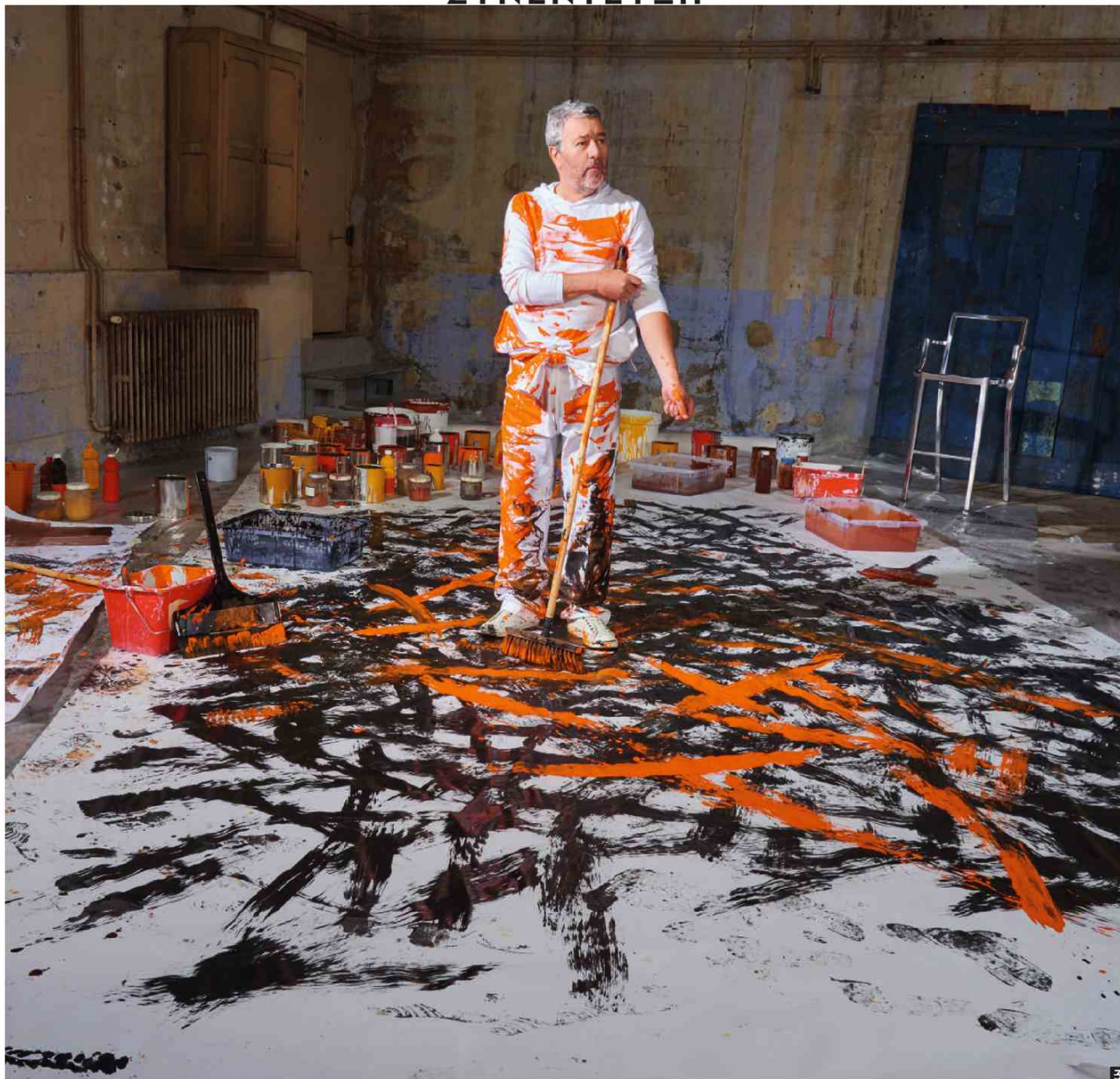
H

Η συνέντευξη με τον Φιλίπ Σταρκ μοιάζει με συζήτηση από το μέλλον. Οι ιδέες του, η νοοτροπία του, τα λεγόμενά του μοιάζουν να έχουν ξεπηδήσει από σενάριο επιστημονικής φαντασίας. Μιλώντας μαζί του, βλέπεις πως ο Φιλίπ Σταρκ του 20ού αιώνα είναι διαφορετικός από την εκδοχή του εαυτού του τον 21ο. Ενώ τότε εργαζόταν για να κάνει τα αντικείμενα πιο όμορφα, πλέον εργάζεται για να τα κάνει πιο ελαφριά. Μετά τα ξύλινα γραλιά των 12 γραμμαρίων φτιάχνει, σε συνεργασία με την κορσικανή start-up «ICARE technologies», το «έξυπνο» δακτυλίδι Aeklys με βάρος ελάχιστα γραμμάρια. Μπορεί κανείς να το χρησιμοποιήσει σαν χρωστική κάρτα για αγορές, σαν εισιτήριο στα

μέσα μαζικής μεταφοράς, σαν ψηφιακό business card ή σαν κλειδί για να ασφαλίσει τον υπολογιστή και τα προσωπικά του δεδομένα. Ο Σταρκ συνοψίζει τη μεγαλύτερη τάση του design σε μία μόνο λέξη: dematerialization. Δηλαδή, λιγότερη ύλη. Σύμφωνα με ντοκιμαντέρ που είχε σκηνοθετήσει ο ίδιος για λογαριασμό του γαλλογερμανικού καναλιού Arte, το μέλλον του design αλλά και της τεχνολογίας είναι οι υπολογιστές οι οποίοι σταδιακά θα περάσουν μέσα στο ανθρώπινο σώμα. Αυτό αναφέρει και στη συνέντευξη που παραχώρησε αποκλειστικά στο ελληνικό «Gala». Κι αν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι επιλέγει ένα ελληνικό lifestyle έντυπο για να εκφράσει τις απόψεις του

1. Τσάντα για το project της συνεργασίας του Σταρκ με την Αξιόμ που θα στήσει το πρώτο ξενοδοχείο πολυτελείας στο διάστημα (σε συνεργασία με τη NASA) 2. Πολυθρόνα από τη σειρά «Smart Wood» που σχεδίασε για την Kartell 3. Ο Γάλλος designer περιγράφει ένα σχετικά άμεσο μέλλον με εξελίξεις που άλλοτε θα θύμιζαν επιστημονική φαντασία

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

και όχι κάποιον διεθνή τίτλο τεχνολογικής κατεύθυνσης, ο ίδιος διευκρινίζει: «Είναι μεγάλη τιμή να συνομιλώ με έναν γόνο ενός σπουδαίου λαού όπως οι Έλληνες. Είναι απλό, πήρα την απόφαση να σας μιλήσω γιατί το ένιωσα ως υποχρέωση».

GAIA: Στη συζήτησή μας αναφέρατε ότι το δακτυλίδι Aeklys θα οδηγήσει σε «αυξημένο ανθρωπισμό». Τι ακριβώς εννοείτε;

ΦΙΛΙΠ ΣΤΑΡΚ: Από το ζωικό βασίλειο παρατηρούμε ότι ο μηχανισμός της εξέλιξης βρίσκεται σε έντονη εγρήγορση. Από τους μονοκύτταρους οργανισμούς φτάσαμε στο σημερινό ζωικό βασίλειο. Αυτή η εξέλιξη έχει πολλαπλές πλευρές. Μία από αυτές είναι η διαδικασία απαλλαγής από την ύλη.

«Όλες οι
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ που
χρειαζόμαστε από την
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ σε
λίγα χρόνια θα
περάσουν μέσα στο
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ σώμα»

Αυτό σημαίνει ότι πλέον συζητάμε για περισσότερη ισχύ και ευφυΐα και λιγότερη ύλη. Η εξυπνάδα που χρησιμοποιείται για την ανθρώπινη παραγωγή είναι αντιστρόφως ανάλογη του όγκου της ύλης που χρησιμοποιείται για την υλοποίησή της.

G.: Θα λέγατε ότι το έξυπνο δακτυλίδι που φτιάξατε αποτελεί εφαρμογή αυτής της τάσης που διακρίνετε για λιγότερη ύλη;

Φ. Σ.: Η απαλλαγή μας από την ύλη έχει ως προϋπόθεση τη δημιουργία ελαφρών αλλά και ισχυρών, τεχνολογικά, αντικειμένων. Σήμερα πλησιάζουμε στην πλήρη κατάργηση της ύλης. Ένα παράδειγμα αυτής της τάσης είναι το δακτυλίδι Aeklys. ➔

1

Δεν υπάρχει άλλο προϊόν στον κόσμο σήμερα που να προσφέρει τόσο ενώ είναι τόσο μικροσκοπικό. Μέσα σε μερικά γραμμάρια ύλης περιέχονται τόσες υπηρεσίες που δεν μπορεί να συλλάβει το ανθρώπινο μυαλό. Και με απεριόριστες πιθανότητες εξέλιξης σε ό,τι αφορά τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Ωστόσο, και το συγκεκριμένο αντικείμενο έχει ένα όριο ζωής και αυτό γιατί διανύουμε τα τελευταία χρόνια της ύλης. Πράγμα που σημαίνει ότι θα περάσουμε στην τεχνολογία που δεν καλύπτει χώρο, αλλά θα βρίσκεται μέσα στο ανθρώπινο σώμα. Όλες οι υπηρεσίες που χρειαζόμαστε από την τεχνολογία μέσα σε λίγα χρόνια θα περάσουν μέσα στο ανθρώπινο σώμα.

Γ.: Κάποτε αυτά ακούγονταν σαν σενάριο επιστημονικής φαντασίας.

Γ.: Αυτό δεν είναι επιστημονική φαντασία, είναι μια επιστημονική εργασία που έχει ξεκινήσει εδώ και 40 χρόνια, ήδη υπάρχουν υπολογιστές ενσωματωμένοι στο ανθρώπινο σώμα που λειτουργούν κανονικά. Στο παρελθόν γύρισα ένα ντοκιμαντέρ που προβλήθηκε στο γαλλογερμανικό κανάλι Arte, στο πλαίσιο του οποίου πήρα συνέντευξη από ένα ζευγάρι Αγγλων ερευνητών που είχαν περάσει τοπιάκι μέσα στο σώμα τους και, αντί να μιλάνε, επικοινωνούσαν μεταξύ τους μέσω μηνυμάτων στον υπολογιστή.

2

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

1. Το δωμάτιο του πρώτου ξενοδοχείου στο διάστημα με την υπογραφή του Φίλιπ Στάρκ 2. Ηλεκτρικό αυτοκίνητο που σχεδίασε ο διάσημος βιομηχανικός και όχι μόνο designer (2012) 3. Τα μετάλλια για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2024 στο Παρίσι 4. Με το smart phone Μί Μίξ που σχεδίασε για την Χίαομί 5. Ο «φορτιστής» του αυτοκινήτου που δημιούργησε για την Bentley

3

4

5

«Το design **EXΑΣΕ**
το νόημά του
ΠΡΟΣΠΛΑΘΩΝΤΑΣ
να κάνει όμορφα
αντικείμενα που
ήταν **ΑΧΡΗΣΤΑ**»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

1. Η τελευταία δημιουργία του Φίλιπ Σταρκ είναι το φουτουριστικό δαχτυλίδι Aeklys με αναρίθμητες υπηρεσίες που θα αντικαταστήσουν υλικά αντικείμενα
2. «Oh! it rains»: Υπαίθριος καναπές και πολυθρόνα για τη B&B Italia

1

Αυτή είναι η νέα τάση που λέγεται «βιονισμός» (bionism). Εκεί βρίσκεται το μέλλον.

Πρόκειται για μια τεχνολογία σε μια ελαφρά στάσιμη φάση τώρα, που θυμίζει το επίπεδο του σκαλοπατιού που πατάμε πριν ανεβούμε στο επόμενο. Και αυτό όμως είναι ένα πολύ σημαντικό στάδιο στην άνοδο της ευφυΐας, άρα και της εξέλιξης. Είμαστε ευφυή ζώα που δημιουργούν εφευρέσεις, οι οποίες θα αποφέρουν επιπλέον εξυπηνάδα. Κάθε λεπτό καθυστέρησης στην ανάπτυξη της ευφυΐας αποτελεί καταστροφή για το σύστημα της εξέλιξης αλλά και σε σχέση με την τελική «ποίηση», την υλοποίηση του ονείρου μας. Σήμερα έχετε τις πιο έξυπνες εφευρέσεις, τα τελευταία αντικείμενα πριν την ολική εξαφάνιση των αντικειμένων.

Γ.: Πιστεύετε ότι ο κόσμος αρχίζει να γίνεται πιο πνευματικός;

Φ. Σ.: Δεν ξέρω τι εννοείτε με τον όρο «πνευμα-

τικός». Αν μιλάμε για την πίστη που λειτουργεί ως «χανζαπλάστ» στους φρόβους του πρωτανθρώπου, τότε, παρά την εξέλιξη, μπορεί να έχετε δίκιο. Και όταν αναφέρομαι στους «πρωτανθρώπους» εννοώ τους πρώτους ανθρώπους στη Γη για τους οποίους δεν ήταν εύκολα τα πράγματα. Δεν είχαν αρκετά ανεπτυγμένο εγκέφαλο για να καταλάβουν την προέλευση της αστραπής στον ουρανό ή το γιατί υπήρχαν γιγαντιαία ζώα. Κι επομένως, έπρεπε να επινοήσουν έναν θεό ή κάποιες πεποιθήσεις προκειμένου να συνδεθούν με κάτι και να τα εξηγήσουν. Σήμερα αυτά εξακολουθούν να υπάρχουν -τα πιστεύω, η θρησκεία- ως κέντρα ενός απλοϊκού παρελθόντος ή ενός αρχαϊσμού, αλλά εμείς είμαστε αρκετά εξελιγμένοι για να ξεπεράσουμε αυτά τα, θα έλεγα παιδικά, «χανζαπλάστ». Η πνευματικότητα με τη θρησκευτική έννοια δεν έχει κανένα μέλλον. Αντιθέτως, αυτό που έχει μέλλον είναι η ευφυΐα

«**Η ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ** με
βρήκε ήδη στο σπίτι.
ΕΧΩ ΓΕΝΝΗΘΕΙ
εγκλεισμένος, ζω
εγκλεισμένος και θα
ΠΕΘΑΝΩ
ακολουθώντας τον ίδιο
ΑΣΚΗΤΙΚΟ τρόπο
ζωής»

γιατί έχει μια ταυτότητα και μια θέση στον πραγματικό κόσμο.

Γ.: Ασχολείστε με το σχέδιο. Πηγαίνοντας σε μια μεγαλύτερη κλίμακα θέλω να ρωτήσω αν υπάρχει κάποιο αρχιτεκτονικό κτίσμα το οποίο σας συνεπύρε.

Φ. Ξ.: Προτιμώ τους ανθρώπους από τα κτίρια. Δεν υπάρχει ένα κτίριο, ούτε ένας πίνακας ή μια καρέκλα που να είναι ικανά να με εντυπωσιάσουν περισσότερο από ένα ανθρώπινο ον και συγκεκριμένα από έναν μεγάλο επιστήμονα. Αυτό μόνο με εντυπωσιάζουν, αποτελούν το ειδικό βάρος της ευφυΐας δίνοντας καθημερινά λύσεις στις ερμηνείες, στις περιπέτειες, στις πρωτοτυπίες και τα λάθη μας.

Γ.: Ποιο είναι το μέλλον του design;

Φ. Ξ.: Δεν υπάρχει μέλλον στο design. Τίποτε από αυτά που έχουν γέννηση, ζωή και θάνατο δεν είναι αιώνια. Η ύπαρξή τους δεν σημαίνει

αυτομάτως και συνέχεια μέσα στον χρόνο. Υπάρχουν για ένα δεδομένο διάστημα, για μια δεδομένη στιγμή. Βγαίνουμε από τον 19ο, τον 18ο και εν συνέχεια τον 20ό αιώνα που αποτέλεσαν την εποχή της μηχανικής και της απόλυτης κυριαρχίας της ύλης παράγοντας αντικείμενα που μας ήταν απαραίτητα, αλλά δεν ήταν και τόσο όμορφα. Επρεπε να τα φέρουμε σε ένα ανεκτό επίπεδο αισθητικά, για να ζήσουμε καλύτερα μαζί τους. Όμως ο καπιταλισμός ήθελε να πουλάει παραπάνω κάνοντας αυτά τα αντικείμενα όλο και πιο ευχάριστα. Ανάλογα με την αισθητική ικανοποίηση που έδιναν στον αγοραστή τους πήγαιναν και οι πωλήσεις. Έτσι, μεταξύ του ανάγλυφου που σχηματίστηκε από τη μηχανική, από τη μία και από τον καπιταλισμό, από την άλλη, δημιουργήθηκε το design. Έχασε το νόμμά του προσπαθώντας να κάνει όμορφα αντικείμενα που ήταν άχρηστα. Η θεωρία της «λιγότερης ύλης» καταργεί σιγά-σιγά

τα αντικείμενα κι επομένως τον σχεδιαστή τους, εφόσον δεν χρειάζεται να προσδίδουμε επιπλέον χάρη στα αντικείμενα. Οδεύουμε στην κατάργηση κάθε τι περιττού. Σε δέκα χρόνια θα βιώσουμε ένα άλμα προς την ευφυΐα και την ελευθερία από κάθε υλικό αντικείμενο που θα υπάρχει σαν παράσιτο. Επομένως, ο designer του μέλλοντος θα είναι κάτι σαν καθηγητής γυμναστικής, αφού όλα θα έχουν περάσει στο ανθρώπινο σώμα.

Γ.: Αν σας προσκαλούσαν στην Ελλάδα να μιλήσετε για το Design Democracy σε ένα αρχαίο θέατρο (πράγμα που σχεδιάζει η ελληνική εταιρεία Design Ambassador για το 2022) τι θα απαιτούσατε;

Φ. Ξ.: Είμαι, νομίζω, ο πρώτος που μίλησε για τη Δημοκρατία του design. Και θα μιλούσα με χαρά γι' αυτό αν με καλούσαν στην Ελλάδα. Μέσα σε ένα αρχαίο θέατρο φορώντας τον αρχαιοελληνικό χιτώνα θα μιλούσα ήρεμα για ώρες μιμούμενος τους Έλληνες ρήτορες της Αρχαιότητας.

Γ.: Ποιες είναι οι πρώτες λέξεις που σας φέρνει η λέξη «Ελλάδα» στο μυαλό;

Φ. Ξ.: Ταξιδεύω μόνο εκεί που έχω δουλειά και δεν μου δόθηκε ποτέ η ευκαιρία να δουλέψω στην Ελλάδα. Κάθε φορά όμως που βρίσκομαι απέναντι σε έναν Έλληνα νιώθω ντροπισμένος. Ντροπισμένος μπροστά στο πνεύμα αυτών των ανθρώπων το οποίο δυστυχώς δεν αξιοποιήσαμε ως κοινωνίες στη συνέχεια. Εντυπωσιάζει δε το γεγονός ότι αυτό το πνεύμα συνδυάζεται με ένα ψυχικό μεγαλείο, με ένα εκπληκτικό όραμα. Πάντα θαυμάζω την ευγένεια της σκέψης και της ύπαρξης.

Γ.: Τι αποκομίσατε επαγγελματικά από το γεγονός ότι το 1982 σας είχε επιλέξει ο Μιτερράν για τον σχεδιασμό των ιδιωτικών του διαμερισμάτων στα προεδρικά ανάκτορα του Ελιζέ;

Φ. Ξ.: Από επαγγελματική σκοπιά δεν αποκόμισα και κάτι σπουδαίο από την ανάθεση που μου έκανε τότε ο Μιτερράν για να διακοσμήσω τα δωμάτια των προεδρικών ανακτόρων του Ελιζέ, αφού εδώ η κοινή γνώμη διχάζεται 50%-50%. Το μισό κομμάτι του πληθυσμού λάτρευε τον Μιτερράν και το άλλο μισό τον μισούσε. Εγώ πάντα ήμουν σοσιαλιστής κι έτσι είχα τον μισό πληθυσμό να με λατρεύει και τον άλλο μισό να με μισεί. Παρ' όλα αυτά ο Μιτερράν μου έδωσε τη δυνατότητα να γνωρίσω την επιτυχία σε μια περίοδο ακμής για τη Γαλλία. Παράλληλα, βίωσα από κοντά τη μοναδική ίσως περίοδο κατά τη διάρκεια της ζωής μου όπου η Προεδρία της Γαλλικής Δημοκρατίας είχε ουσιαστικά σοσιαλιστικό πρόσημο.

Γ.: Πώς βιώνετε την καραντίνα;

Φ. Ξ.: Η καραντίνα με βρήκε ήδη κλεισμένο στο σπίτι μου. Όπως ήμουν, δηλαδή, όλη μου τη ζωή που ζούσα σαν μοναχός, δουλεύοντας στο σπίτι μου από το πρωί ως το βράδυ. Επομένως, έχω γεννηθεί εγκλεισμένος, ζω εγκλεισμένος και θα πεθάνω ακολουθώντας τον ίδιο ασκητικό τρόπο ζωής ♦